

Mottagare
Tekniska nämnden

Motion. Mikroproducenter i VA-nätet

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslår Regionfullmäktige att avslå Liberalernas motion Mikroproducenter i VA-nätet.

Sammanfattning

Liberalerna yrkar att Region Gotland undersöker förutsättningar för att öppna för anslutning av råvatten från privata vattenmagasin/-täkter, samt även att Region Gotland undersöker modeller för ersättning till fristående råvattenleverantörer.

Råvatten är inte en färdig produkt så som el. Råvatten och även den slutgiltiga produkten livsmedelgodkänt dricksvatten har en varierande kemi som vid blandning av 2 olika källor kan ge kemiska reaktioner med negativa förändringar som påverkar korrosion av ledningar och förändringar på färg och smak.

Det är oerhört komplicerat, eller omöjligt, att dimensionera ett vattenverk med flera olika råvattenkällor med olika kemiska sammansättningar och mikrobiologiska innehåll.

Ledningsdragning är den största negativa miljöpåverkan som VA-avdelningen har. Med många mikroproducenter skulle det behövas stora mängder schaktning för att lägga råvattenledningar till alla olika dammar. Ledningsdragning kostar cirka 5 000 kronor/meter. Med många mikroproducenter blir det många meter ledning och många hundra tusentals kronor, om inte miljoner, i investeringar.

Region Gotland har tillgång till flera källor av råvatten som är ”gratis”.

Mikroproducenter av råvatten skulle ha negativ inverkan på miljön, vara tekniskt svårt att genomföra, samt att kostnaden skulle vara oproportionerligt mot nyttan.

Därför bör tekniska nämnden avslå motionen.

Bedömning

Region Gotlands brist på dricksvatten när efterfrågan är som störst är inte likställd med att det är brist på råvatten. Det är brist på råvatten som kan behandlas till ett livsmedelgodkänt dricksvatten på ett kostnads- och resurseffektivt sätt med en ansvarstagande miljöpåverkan.

Region Gotlands VA-Avdelning har pågående utredningsprojekt som hanterar magasinering av större vattenmängder, både i ett träsk och i ett kalkbrott. Att magasinera vatten i till exempel dammar inkluderas även i Multikriterieanalys för Visby framtida vattenförsörjning. Magasinering av dagvatten kan vara en bra väg framåt för att få tillgång till mer råvatten.

Alla som producerar el, producerar samma produkt. Rå- och dricksvatten har olika kemiska och mikrobiologiska sammansättningar. Tanken att tillåta mikroproducenter är god men är inte en rimlig väg framåt då det skulle bli flera aktörer som säljer olika produkter och går därför inte att likställa med elproducenter.

Att dimensionera ett vattenverk som ska behandla råvatten till ett dricksvatten är ett komplext arbete som görs i flera olika steg, såsom membran (filter) kemiska fällningar, pH-regleringar och återmineralisering. Detta är redan komplext när verket dimensioneras för en källa av råvatten. Gotlands bräckvattenverk är ett bra exempel på detta då en så enkel sak som skillnad i havstemperatur påverkar processen. Komplexiteten att producera dricksvatten med flera varierande råvatten känns nästan oövervinnlig.

Livsmedelsproducenten, VA-avdelningen, är ansvarig för hantering av vattnet från råvatten till dricksvatten i kranen. Detta ansvar regleras i Livsmedelsverkets Dricksvattenföreskrifter. VA-avdelningen skulle därmed enligt lag vara ansvarig för det vatten som en mikroproducent skulle förvara och sälja. Mikroproducenten skulle sälja en produkt som de själva inte behöver ta ansvar över.

Region Gotland inrättar vattenskyddsområde vid sina råvattentäkter för att skydda och garantera ett bra råvatten. Tänka mikroproducenter av råvatten är markägare som då skulle få ett vattenskyddsområde på sin mark. Det innebär större begränsningar i användande av gödsel, bekämpningsmedel, avverkning av skog och djurhållning. Konsekvensen skulle vara att produktiv mark blir mindre inkomstbringande.

Från varje råvattenkälla går det enskilda råvattenledningar till det vattenverket där råvattnet kan behandlas till dricksvatten. Att gräva ned nya ledningar i marken är kostsamt för både miljön och ekonomin. Storleken på ledningen har en väldigt liten påverkan på den ekonomiska- och miljö-konsekvens som schaktning innebär. Med schaktning, ledning, återställning med mera, kostar det idag cirka 5 000 kronor per meter ny ledning som ska ner i marken. Varje ny råvattenkälla är en stor ekonomisk investering och källan behöver producera en större mängd vatten för att vara miljömässigt och ekonomiskt försvarbar.

Slutgiltigt skulle Region Gotland inte vara intresserad att betala det pris som en mikroproducent av råvatten skulle behöva ta för att täcka sin investering. Region Gotland har möjlighet att få vattenrådighet till vattenkällor med ”gratis” råvatten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen 2024-12-09
Motion Mikroproducenter i VA-nätet. daterad 2024-04-28

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör

Skickas till

Regionstyrelse
Liberalerna